

Aan de raad van de gemeente Olst-Wijhe.

Raadsvergadering d.d.	19 juni 2017
Agendapunt	12
Voorstelnummer	2017/
Opiniërend besproken d.d.	n.v.t.
<i>Portefeuillehouder</i>	wethouder M. Blind
Kenmerk	1335-2017
Datum B&W-besluit	6 juni 2017
Onderwerp	Voorstel tot het vaststellen van het Koersdocument grootschalige duurzame energie Olst-Wijhe

INLEIDING

In 2015 is door u het Duurzaamheidsprogramma 2016-2020 vastgesteld. De ambitie uit het vorige programma is hierin blijven staan: 30% CO2 reductie ten opzichte van 1990 en een streven naar 20% duurzame energieopwekking in 2020.

In 2016 is een onderzoek uitgevoerd om te duiden waar we nu staan ten opzichte van deze ambities. Dit Rapport 'Energie en Duurzaamheid in Olst-Wijhe (Solwind 2016)' is als bijlage bij dit voorstel gevoegd. In de twee thematische raadsessies in 2016 is dit rapport toegelicht en zijn de uitkomsten met u gedeeld. Daarnaast is gesproken over de ambitie en een eventuele koerswijziging om deze ambitie te realiseren.

Conclusie uit de themasessies

Een belangrijke conclusie uit de themasessies is dat u, gelet op de vastgestelde ambities, de regie voor een deel wilt oppakken als het gaat om grootschalige energieopwekking. Wélke rol de gemeente heeft in de totstandkoming van energieprojecten en wélke middelen en capaciteit gereserveerd moeten worden om die regierol ook daadwerkelijk gestalte te geven worden in het voorliggend koersdocument uitgewerkt. Onder grootschalige energieopwekking verstaan we vooralsnog windenergie, zonneweides en biomassa, gezien de ruimtelijke impact van deze vormen van duurzame energie.

Om uiteindelijk energieneutraal te zijn is 85 miljoen kWh duurzame elektriciteit nodig. Hoe de verdeling eruit zal gaan zien van de verschillende vormen van duurzame energieopwekking is natuurlijk afhankelijk van meerdere factoren. Duidelijk is dat de hoeveelheid beschikbare ruimte voor wind, het aantal ha. voor zonneparken en de hoeveelheid biomassa niet onbeperkt zijn. Daarnaast geldt dat de medewerking en betrokkenheid van inwoners en bedrijven van Olst-Wijhe essentieel zijn voor de realisatie.

Werkingsfeer Koersdocument grootschalige duurzame energie

Het Koersdocument heeft allereerst betrekking op grote windturbines. De plaatsing van kleine windturbines, met een tiphoogte van maximaal 25 meter, komt in deze beleidsnota niet aan de orde. Hiervoor staan voorwaarden opgenomen in het bestemmingsplan Buitengebied.

Dit document heeft ook betrekking op grootschalige zonneparken in het buitengebied. Met betrekking tot het realiseren van individuele kleinschalige zonne-energie opstellingen wordt dit jaar een beleidsregel voorbereid. In deze nota wordt hier niet verder op ingegaan.

Naast het realiseren van grootschalige productielocaties voor zon en wind is ook biomassa een vorm van energie die bijdraagt aan het totaal op te wekken duurzame energie. Het verwerken en gebruiken van (lokale) biomassa (reststromen en biomassa teelt) vraagt echter een andere aanpak (heeft bijvoorbeeld een relatie met afval) en heeft ook een andere ruimtelijke en maatschappelijke impact (bijvoorbeeld transport en emissie), zodat we deze vorm van duurzame energie in dit koersdocument buiten behandeling laten. Bovendien zijn er op dit gebied nog veel ontwikkelingen gaande, zodat we dit voor nu buiten beschouwing laten.

Energieneutrale kernen

Op dit moment wordt 6% van het energieverbruik uit duurzame bronnen gehaald, merendeels uit particuliere pv panelen, naast houtkachels en warmtepompen. Deze manieren van verduurzamen van ons energieverbruik zullen ook onderdeel blijven uitmaken van de programmalijn energie. Daarnaast blijft het

belangrijk om in te zetten op energiebesparing. Hoe minder verbruik, hoe kleiner de opgave voor duurzame energie. Besparing en voorzien in 'eigen' energie (op eigen dak) kan met name in de kernen worden gerealiseerd. Het Energieloket en het plan om te komen tot Energieneutrale kernen geven hier meer inhoud aan. Voor het laatste onderwerp wordt u in juli een voorstel aangereikt.

BEOOGD RESULTAAT

Er is een koers bepaald voor de wijze waarop de gemeente haar rol pakt voor de realisatie van grootschalige duurzame energieopwekking.

KADER

Gemeente

Programma Duurzaamheid 2016-2020 (15.014245) en de Duurzaamheidsvisie gemeente Olst-Wijhe van januari 2010 (13.028003)

Provincie

Programma Nieuwe Energie Overijssel 2016-2023

Omgevingsvisie Overijssel

provinciale Omgevingsverordening (beleid voor windenergie is hierin vastgelegd)

Landelijk

Klimaatakkoord en Energieakkoord

ARGUMENTEN

Een koerswijziging op het gebied van grootschalige duurzame energie in Olst-Wijhe houdt in dat we de rol van de gemeente wijzigen op de volgende twee punten:

1. gemeente als ruimtelijk regisseur
2. gemeente als facilitator van lokale initiatieven

1.

De transitie naar duurzame energie is ingrijpend en vraagt veel van onze inwoners. Wij zijn als gemeente (natuurlijk) verantwoordelijk voor een zorgvuldig doorlopen planologische procedure en een zorgvuldig en transparant ruimtelijk afwegingsproces. Naast de ruimtelijke besluitvorming die noodzakelijk is, verstaan we onder 'regisseur' het pro-actief creëren van ruimtelijke mogelijkheden voor grootschalige energieproductie, waarmee we initiatieven 'uitdagen/uitnodigen' om hier gebruik van te maken. Dit wordt gerealiseerd door het ontwikkelen van een energievisie. De energievisie beperkt haar aandacht niet alleen tot ruimtelijke aspecten maar gaat ook in op het energieverbruik van nu en in de toekomst en wat binnen onze gemeente de opwekpotentie is voor wind en zon. Omdat de visie breder is dan alleen het ruimtelijk aspect is gekozen voor de naam "Energievisie".

We wachten dus niet langer tot initiatieven ontstaan zoals we tot nu toe onze rol hebben opgepakt, maar creëren mogelijkheden om projecten te realiseren. Met andere woorden, we pakken de regie aan de voorkant van het proces en wachten niet af totdat een projectontwikkelaar van buitenaf start. Dit verstevigt onze positie om voorwaarden te stellen aan de mate van lokale participatie en het instellen van bijvoorbeeld een gebiedsfonds. Op basis van anterieure overeenkomsten zullen deze voorwaarden worden vastgelegd.

2.

Een gemeente brede communicatieaanpak, samen met de energiecoöperatie, moet het vertrouwen geven dat we zorgvuldig invulling geven aan de ontwikkeling van duurzame energie. Daarmee, én met inhoudelijke kennis en deskundigheid, ondersteunen we de initiatieven, zoals het initiatief WOW, in het opzetten van concrete energieprojecten. Door als betrouwbare partner de projecten te helpen ontwikkelen én daarnaast voorwaarden te stellen aan maatschappelijke participatie én door als lokale overheid de rol op te pakken van de verbinder die partijen ondersteunt en enthousiasmeert bij hun duurzame initiatieven, willen we meer duurzame energieprojecten tot uitvoer te brengen. Ook hier betekent dit dat we afstappen van een afwachtende houding naar een meer actievare houding waarbij we de samenleving uitdagen om initiatieven op te starten.

Participatievormen

In de rol als ruimtelijk regisseur en facilitator kunnen we werken aan onze doelstellingen, draagvlak en participatie. Maar daar houdt onze rol voor nu op. De gemeente Olst-Wijhe is vanuit haar kerntaken geen

ontwikkelaar van grootschalige projecten en ook geen energiemaatschappij. Na het afronden van de energievisie kan overwogen worden of en hoe we financieel participeren in de projecten. Hierbij kan gedacht worden aan mee investeren, leningen verstrekken of een fonds oprichten. Hier komen we te zijner tijd nog op terug.

De wijziging in rolopvatting heeft financiële consequenties. De rolopvatting vergt meer inzet in capaciteit en daarnaast zijn financiële middelen nodig om de regierol om te zetten in een energievisie met de daarbij behorende procedures. Onder het kopje "Financiën" wordt hier dieper op ingegaan.

DRAAGVLAK

Bij een van de raadsessies, eind 2016, hebben WOW en de Vereniging Aardehuis verteld waar hun project over gaat. Hen is tijdens de betreffende raadsessie gevraagd welke rol de gemeente bij hun projecten zou kunnen spelen. Het project WOW heeft als doel voor en door de inwoners een duurzame energievoorziening te realiseren, het project bij de Aardehuizen wil op wijkniveau zelf opgewekte energie verhandelen. Beide projecten hebben het doel om uiteindelijk energieneutraal te worden. De een op gemeenteniveau, de ander op wijkniveau.

Conclusie uit de bovenstaande raadsessie is dat projecten, zoals het project van WOW, met grote ruimtelijke impact (wind, zon) en op een schaalniveau voor de gehele gemeente concreet vragen om in hoge mate gefaciliteerd te worden, naast een stevige regie op het ruimtelijk, juridisch vlak. De koerswijziging voorziet in deze vraag.

Het voorstel tot koerswijziging om te komen tot grootschalige duurzame energie opwekking kan binnen Olst-Wijhe ook negatieve reacties oproepen. Voor een deel zijn draagvlak en participatie aan de voorkant geregeld, doordat het initiatief voor het realiseren van één (of meer) windmolens door bewoners is genomen en nu in de vorm van een lokale Energiecoöperatie verder wordt ontwikkeld.

Toch zal de gemeente rekening moeten houden met weerstand tegen concrete initiatieven. Dit doen we door samen met lokale initiatiefnemers een communicatiestrategie uit te werken die 'boeit en bindt' en het doorlopen van een transparante procedure die ruimte biedt aan de wensen, belangen en zorgen van inwoners. Dit wordt opgepakt in samenhang met de Routekaart 'Energie neutrale kernen' en door het organiseren van verschillende inloopavonden, consultatierondes, gebiedsateliers en een publieke lancering van het visietraject (zie planning in het koersdocument, pagina 18).

Om uiteindelijk de ambities op het gebied van grootschalige energieopwekking te kunnen realiseren is het draagvlak van u als raad van groot belang. U zult uiteindelijk de energievisie en de MER moeten vaststellen.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Financiële consequenties koerswijziging

Om als gemeente de rol van ruimtelijk regisseur en als facilitator van lokale initiatieven te kunnen vervullen is in totaal een budget benodigd van **€ 340.000,-**.

Van bovengenoemd bedrag is € 229.000,- benodigd voor de rol als ruimtelijk regisseur. Het bedrag bestaat uit de volgende onderdelen:

Opstellen koersdocument (2017)	€ 14.000,-
Opstellen energievisie (ruimtelijke visie wind- en zonne-energie, 2017)	€ 30.000,-
Proces- en omgevingsmanagement (2017 en 2018)	€ 135.000,-
Opstellen MER incl. onderzoeken en landschap (2017)	€ 50.000,-
Totaal	€ 229.000,-

Voor de rol als facilitator van lokale initiatieven is een bedrag benodigd van **€ 111.000,-** om in te zetten als extra capaciteit bij het programmateam duurzaamheid (0,5 fte, € 37.000.-/jaar) voor de jaren 2017 tot en met 2019.

Financiële consequenties voor 2017

Voor 2017 zijn de volgende bedragen nodig voor de rol van ruimtelijk regisseur en facilitator van lokale initiatieven:

€ 14.000,-	Opstellen koersdocument
€ 30.000,-	Opstellen energievisie
€ 45.000,-	Proces en omgevingsmanagement 2017
€ 50.000,-	Opstellen MER
<u>€ 37.000,-</u>	0,5 fte coördinator duurzaamheid
Totaal € 176.000,-	

De bedragen die benodigd zijn voor 2017 worden deels onttrokken uit de reserve duurzaamheid (€ 81.000,-) en deels uit de Investeringsreserve Algemeen (€ 95.000,-). Op 14 maart 2017 heeft ons college besloten € 109.000,- te onttrekken uit de bestaande reserve duurzaamheid waarvan € 81.000,- voor de koerswijziging en € 28.000 voor het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2017 en deze onttrekking te verwerken in de eerste Berap 2017. Op dat moment was nog niet bekend dat er een extra bedrag benodigd is voor het opstellen van de MER en de uren voor proces- en omgevingsmanagement (€ 95.000,-).

Financiële consequenties voor 2018 en 2019

Voor 2018 en 2019 zijn de volgende bedragen benodigd:

€ 90.000,-	Proces en omgevingsmanagement (alleen benodigd voor 2018)
<u>€ 74.000,-</u>	Coördinator duurzaamheid (voor 2018 en 2019)
Totaal € 164.000,-	

Het totaal bedrag dat benodigd is in 2018 en 2019 voor de koerswijziging wordt opgenomen in de Kadernota 2018-2021 (€ 164.000,-).

De Energievisie moet uiteindelijk leiden tot vergunbare locaties waar grootschalige duurzame energieproductie met wind en zon mogelijk zijn. De benodigde kosten hiervoor zijn voor een deel een voorinvestering (€ 205.000,-). Deze voorinvestering bestaat uit de volgende onderdelen:

€ 135.000,-	Proces en omgevingsmanagement 2017 en 2018
€ 50.000,-	Opstellen MER
<u>€ 20.000,-</u>	Begeleidingsuren vanuit de coördinator duurzaamheid
Totaal € 205.000,-	

Het is gebruikelijk dat het bevoegd gezag (i.c. de gemeente) de gemaakte kosten via een anterieure overeenkomst bij de verstrekte vergunning (grotendeels) in rekening brengt bij de ontwikkelaar van het windpark of de zonneweide.

Provincie

In overleg met provincie Overijssel wordt onderzocht of co-financiering mogelijk is vanuit het Programma Nieuwe Energie Overijssel. Het 'Koersdocument grootschalige duurzame energie' staat op de agenda voor het bezoek van gedeputeerde Annemieke Traag van vrijdag 16 juni 2017 waarin een antwoord wordt verwacht op onze vraag om co-financiering voor de uitvoering van het Koersdocument. Ambtelijk wordt dit op 8 juni 2017 met ambtenaren van de provincie voorbereid. De portefeuillehouder kan de mogelijke co-financiering mondeling toelichten in uw raadsvergadering van 19 juni 2017.

Financiële consequenties programma Duurzaamheid 2016-2020

Voor de financiering van de koerswijziging in 2017 wordt zoals hierboven geschetst een deel (€ 81.000,-) onttrokken uit de reserve duurzaamheid. Deze reserve heeft een omvang van € 109.000,-. Dit betekent dat voor het programmajaar 2017 nog € 28.000,- uit de reserve onttrokken kan worden voor het Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2017. Voor de jaren 2018 en 2019 zijn geen middelen meer beschikbaar. Om ook in deze jaren uitvoering te kunnen geven aan onze ambities uit het Duurzaamheidsprogramma 2016-2020 wordt voorgesteld om hiervoor in de Kadernota 2018-2021 een bedrag op te nemen van € 38.500,- per jaar. In totaal betekent dit een bedrag van **€ 77.000,-**.

Gelet op de financiële consequenties van de koerswijziging (€ 164.000,-) en het programma Duurzaamheid 2016-2020 (€ 77.000,-) wordt voorgesteld om hiervoor een bedrag van **€ 241.000,-** op te nemen in de kadernota.

KOERSDOCUMENT DUURZAAMHEID + JAARPROGRAMMA DUURZAAMHEID						
<i>Omschrijving</i>	2017	2018	2019	2020	2021	Totaal
Koersdocument duurzaamheid						
Inhuur 0,5 fte schaal 10, gedurende planperiode	37.000	37.000	37.000			111.000
Opstellen koersdocument Duurzaamheid	14.000					14.000
Opstellen ruimtelijke visie wind- en zonneene	30.000					30.000
MER incl onderzoeken en landschap	50.000					50.000
proces en omgevingsmanagement	45.000	90.000				135.000
					Totaal	340.000
Jaarprogramma's duurzaamheid						
Uren programma team	13.000	13.000	13.000			39.000
Bijdrage stichting duurzaam olst-wijhe	5.000	5.000	5.000			15.000
Bijdrage aan programma lijnen	10.000	20.500	20.500			51.000
					Totaal	105.000
Totaal	204.000	165.500	75.500	0	0	445.000
Dekkingsvoorstel:						
Uit bestaande reserve duurzaamheid						
Inhuur 0,5 fte schaal 10, gedurende planperiode	37.000					
Opstellen koersdocument Duurzaamheid	14.000					
Opstellen ruimtelijke visie wind- en zonneene	30.000					
Uren programma team	13.000					
Bijdrage stichting duurzaam olst-wijhe	5.000					
Bijdrage aan programma lijnen	10.000					
Totaal	109.000					
Uit investeringsreserve algemeen						
MER incl onderzoeken en landschap	50.000					
proces en omgevingsmanagement	45.000					
Totaal	95.000					
Mee nemen kadernota 2018-2021:						
		2018	2019	2020	2021	Totaal
<i>Jaarprogramma duurzaamheid</i>						
uren programma team		13.000	13.000			26.000
Bijdrage stichting duurzaam olst-wijhe		5.000	5.000			10.000
Bijdrage aan programma lijnen		20.500	20.500			41.000
					Totaal	77.000
<i>Koersdocument duurzaamheid</i>						
Inhuur 0,5 fte schaal 10, gedurende planperiode		37.000	37.000			74.000
Proces- en omgevingsmanagement		90.000				90.000
					Totaal	164.000
Totaal mee te nemen met kadernota 2018-2021		165.500	75.500	-	-	241.000

AANPAK/UITVOERING

Energievisie

Na besluitvorming door ons college en uw raad wordt volgens planning het traject voor het opstellen van een energievisie voor grootschalige duurzame energie gestart, die voor besluitvorming in de raad komt in februari/maart 2018. In de energievisie is de windkansenkaart een belangrijke onderlegger.

Op basis van de locaties die hierin zijn opgenomen wordt onderzocht en uiteindelijk bepaald welke locaties geschikt zijn voor windenergie. Met het vaststellen van het koersdocument zijn de locaties openbaar en staan ze ook 'vast', maar in die zin dat het onderzoeklocaties zijn 'waar op voorhand windmolens niet zijn uit te sluiten'.

De planning van de ruimtelijke procedure, inclusief bijbehorende communicatie, staat uitgewerkt in het koersdocument (pag. 18). De belangrijkste momenten voor besluitvorming zijn:

- juni vaststellen koersdocument (raad)

- september voorbereiding visie/MER (college)
- september Nota Reikwijdte en Detailniveau (NRD) ter inzage (college)
- oktober/november vaststellen NRD/Nota van Antwoord (NvA), start visie/MER (college)
- december/januari 2018 Ontwerpvisie/MER ter inzage (college)
- februari/maart 2018 vaststellen visie/MER (raad)

Bovenstaande is een voortvarende planning, waarbij goed overleg met betrokkenen een hoge prioriteit heeft. Dit laatste kan het risico in zich hebben dat de planning onverhoopt moet worden bijgesteld.

Communicatie

Belangrijk voor draagvlak is dat de gemeente en de initiatiefnemers gezamenlijk, naast de ruimtelijke visie, een communicatiestrategie opstellen die 'boeit en bindt' en het vertrouwen geeft dat we zorgvuldig en doelgericht invulling geven aan de ontwikkeling van duurzame energie. Dit wordt opgepakt in samenhang met de Routekaart 'Energie neutrale kernen' en door het organiseren van verschillende inloopavonden, consultatierondes, gebiedsateliers en een publieke lancering van het visietraject (zie planning in het koersdocument, pagina 18).

Coördinator Duurzaamheid

Voor de begeleiding en uitvoering van de koerswijziging wordt een gemeentelijke duurzaamheidscoördinator aangesteld die op korte termijn hiermee aan de slag gaat. De coördinator gaat voor een groot deel van de formatie het beleidsmatige proces begeleiden naar de oplevering van de energievisie en zal een rol hebben als vertegenwoordiger van de gemeente bij de bewonersavonden. Voor het proces- en omgevingsmanagement wordt gebruik gemaakt van de expertise van een bureau. Hierbij dient gedacht te worden aan onder andere advies over de processtappen, presentaties tijdens bewonersavonden en inhoudelijke technische kennis bij het opstellen van de MER.

VOORSTEL

1. Het 'Koersdocument grootschalige duurzame energie Olst-Wijhe' vast te stellen, waarin een koerswijziging op het gebied van grootschalige duurzame energie is vastgelegd;
2. In de Kadernota 2018-2021 een bedrag op te nemen van € 241.000 voor het programma "Samen Duurzaam 2016-2020 en de financiële consequenties van de koerswijziging Duurzaamheid;
3. Een budget in 2017 beschikbaar te stellen van € 109.000 voor de koerswijziging Duurzaamheid, te dekken uit de reserve duurzaamheid, te verwerken in de 1^e berap 2017;
4. Een aanvullend budget 2017 beschikbaar te stellen van € 95.000 voor het opstellen MER en begeleidingsuren, te dekken uit de Investeringsreserve Algemeen;
5. Vast te stellen de ..... begrotingswijziging 2017.

Burgemeester en wethouders van Olst-Wijhe
de secretaris de burgemeester

drs. D.L.W. (Dries) Zielhuis

A.G.J. (Ton) Strien

Informatie in te winnen bij:
Barbara Luijters
Doorkiesnummer: 0570-568054

Nr.	2017/
Onderwerp	Besluit tot vaststellen van het Koersdocument grootschalige duurzame energie Olst-Wijhe

De raad van de gemeente Olst-Wijhe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 6 juni 2017, nr. 2017/ ;

gelet op het bepaalde in artikel 108, lid 1, juncto artikel 147, lid 2, van de Gemeentewet;

besluit:

1. Het 'Koersdocument grootschalige duurzame energie Olst-Wijhe' vast te stellen, waarin een koerswijziging op het gebied van grootschalige duurzame energie is vastgelegd;
2. In de Kadernota 2018-2021 een bedrag op te nemen van € 241.000 voor het programma "Samen Duurzaam 2016-2020 en de financiële consequenties van de koerswijziging Duurzaamheid;
3. Een budget in 2017 beschikbaar te stellen van € 109.000 voor de koerswijziging Duurzaamheid, te dekken uit de reserve duurzaamheid, te verwerken in de 1^e berap 2017;
4. Een aanvullend budget 2017 beschikbaar te stellen van € 95.000 voor het opstellen MER en begeleidingsuren, te dekken uit de Investeringsreserve Algemeen;
5. Vast te stellen de ..... begrotingswijziging 2017.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering d.d.

De raad voornoemd,
de griffier

de voorzitter

B.A. (Bart) Duursema

A.G.J. (Ton) Strien

